

Zaklad na planini

Minilo je že nekaj let, odkar se je v Delnicah porodila zamisel, naj bi se občina pobratila z ljubljansko občino Center. Pobudo so dali člani organizacije zveze borcev, ki so imeli pred očmi čase najtežjih preizkušenj med narodnoosvobodilno borbo, ko so na območju Gorskega Kotara delovali skupaj s hrvaškimi tudi številne slovenske partizanske enote. Odločili smo se obiskati občino, ki je že več kot štiri leta pobratena s Centrom in jo predstaviti bralcem Dogovorov.

Visoko v hribih, kar 800 metrov nad morjem, sredi večnih gozdov, ki jim ni videti konca, leži mesto Delnice. Ob vznožju legendarne Kapele, kjer so nekoč goreli kresovi, kjer je »Dimnjačar« izkazoval svoj svobodnjaški uporniški duh, živijo kleni in trdi ljudje. Ni naključje, da je prav med njimi zrasel pesnik Ivan Goran Kovačič, človek, ki se je z zlatimi črkami zapisal na strani hrvaške in jugoslovanske književnosti, upornik po značaju, svobodnjak po srcu, vendar nikoli nezvest domačemu kraju.

Trdo podnebje – dolge zime in kratka poletja – dajejo poseben značaj temu kraju. Nepregledni gozdovi s stoletnimi drevesi pa mu režejo kruh. Gozdovi so bogastvo, zaklad tega kra-

ja, neizčrpen vir moči in blagostanja; marljivi Gorjani znajo spretno obrniti sebi v prid vse tisto, s čimer jih je obdarila narava. Zato ne preseneča podatek, da imajo v Delnicah kar 3000 dolarjev narodnega dohodka na prebivalca. To pa pomeni, da ne spadajo v skupino nerazvitih.

»Nikoli nismo bili dotirana občina,« pravijo v Delnicah. »Nasprotno! Sami prispevamo znaten delež za skupne potrebe naše družbe.«

Njihov prispevek je še zlasti dragocen v današnjem času, ko je postala bitka za sleherni devizo nujni imperativ naše družbe. »Če izvažamo? Seveda izvažamo,« pravijo v Delnicah. »Večina našega lesa in lesnih izdelkov gre na tuja tržišča.« Takšno trditev potrjuje tudi podatek, da izvozijo letno kar za 220 milijonov dinarjev svojih izdelkov.

»In koliko uvozite?«

»Zanemarljivo malo. Naše uvozne potrebe so neznatne.« Za primerjavo naj navedemo podatek iz največje delovne organizacije na tem območju, Lesne industrije Delnice (DI Delnice), kjer izvozijo za 153 milijonov dinarjev, uvozijo pa samo za 39 milijonov. Izvažajo predvsem končne izdelke – pohištvo.

Intenzivna gospodarska dejavnost je kajpada odločilno vplivala na življenje prebivalcev. Opustili so kmetovanje zlasti tam, kjer ni bilo pravega učinka. Zasebnih kmetov, ki bi živeli izključno od zemlje, ni več. Kar je kmetijstva, ki se ukvarja s pridelavo za trg, je v družbenem sektorju. V kraju in okolici ni videti zanemarjenih cest in zanemarjenih naselij.

»Kako vam je to uspelo?«

»Že leta in leta plačujemo samoprisepek in s temi sredstvi smo zgradili skoraj vse objekte družbenega standarda.« V vseh krajih imajo nove šole. V Delnicah imajo športno dvorano s pokritim bazenom. Vse kolikor toliko pomembne ceste do naselij so asfaltirane. Skoraj vse hiše imajo pitno vodo iz vodovoda. Prav tako so skoraj povsem rešili vprašanje električne razsvetljave. Tudi kanalizacijo so zgradili s pomočjo samoprisevka.

»Kakšen je odnos občanov do plačevanja samoprisevka?«

»Doslej se še ni zgodilo, da bi občani negodovali. Kot smo že povedali, je plačevanje samoprisevka pri nas že dolgoletna ustaljena praksa. Nikoli doslej ob glasovanju o samoprisevku nismo pomislili, da glasovanje ne bi uspelo. Sicer pa občani vidijo, kaj so pridobili s pomočjo samoprisevka in se zato zavestno odločajo zanj.«

»Kdo izdelava in predlaga program za gradnjo objektov iz samoprisevka?«

»Program delajo krajevne skupnosti same in zato je tudi razumljivo, da je sprejemljiv za občane, saj odraža njihove potrebe in želje.«

»In kakšni so načrti za prihodnje?«

»S sredstvi iz samoprisevka, ki ga zdaj plačujemo, bomo zgradili zdravstveni dom v Delnicah in male ambulante v posameznih krajih.«

Toliko o samoprisevku. Sicer pa imajo v Delnicah še druge velike načrte. Prav tako velike, kot so velike tudi možnosti. Največje naloge si zadajajo na področju, kjer imajo tudi največ

Krajevne skupnosti v občini Delnice

Občina je razdeljena na 13 krajevnih skupnosti: Brod na Kolpi, Delnice, Crni Lug, Fužine, Kupjak, Lič, Lokve, Moravice, Mrkopalj, Ravna Gora, Skrad, Sunger in Turke.

surovin, to je na področju gozdarstva in lesne industrije. Ob tem pa ne zanemarljajo kovinske industrije, obrti in turizma. Zlasti v turizmu imajo še neizčrpane možnosti, ki jim doslej niso posvetili potrebne pozornosti. Izvažali bodo še več in to zlasti končne izdelke.

Skratka: marljivi in prizadevni Gorjani nameravajo do konca izkoristiti zaklade, s katerimi jih je obdala planina, ki samo čaka pridne roke, da jih vzamejo in spravijo v denar.

NIKO ISAJEVIČ

Sneg jih nikoli ne zamede

»Vaš kraj leži 800 metrov nad morjem in zato imate dolge, ostre zime. Iz poročil vemo, da je v Gorskem Kotaru vedno veliko snega. Kako se ubadate z njim?« smo vprašali naše prijazne sogovornike v Delnicah.

»Zaradi snega doslej še noben delavec ni prišel prepozno na delo,« so nam zatrčili. Že prej smo v pogovoru izvedeli, da imajo vse ceste asfaltirane in da je zato dostop do vseh krajev močno olajšan.

Pozimi vzame stvar v roke komunalno podjetje. Brž ko zapade sneg, je že vse nared za čiščenje. Vendar ne opravi vsega komunalno podjetje. Vsaka delovna organizacija, ki ima kakršnokoli uporabno vozilo, ima obenem tudi priključek za odstranjevanje snega. Obenem ima vsaka delovna organizacija tudi določen odsek, ki ga mora očistiti. Približno 12 km. Ni toliko, da tega ne bi zmogla.

»Kako financirate zimsko službo?«

»Sredstva zagotavlja samoupravna interesna skupnost za lokalne ceste.«

»Ali delovne organizacije ne nasprotujejo takšnim zadožitvam?«

»Nikakor ne! Zanimirane so, da so ceste očiščene, da pridejo delavci pravočasno na delo, in zato storijo vse, da jim to omogočijo.«

Resnici na ljubo pa je treba poudariti, da v Delnicah nimajo tolikšnih težav s prometom. V zgodnjih jutranjih urah so ceste običajno prazne in tudi zvečer ni pretirane gneče na cestah. Zaradi tega je delo zimske službe močno olajšano, zlasti pri čiščenju lokalnih poti.

N. I.

Premalo bratske vneme

Na mizi Nikole Mouvrina, predsednika izvršnega sveta občinske skupščine v Delnicah, je ležal velik svitek rjavkasto rumene barve. Original slavnostne listine o pobratenju med občinama Delnice in Ljubljana Center.

»Kakšni so dosednji rezultati pobratenja med obema občinama?«

Namesto predsednika je na vprašanje odgovoril eden od njegovih sodelavcev. »Predvsem nimamo programa o konkretnih oblikah sodelovanja. In to nas pesti, da se sodelovanje ne premakne z mrtve točke.«

»V čem se torej manifestira to pobratenje in kako se uveljavlja?«

»V glavnem se srečamo le takrat, kadar imamo slavnostno sejo občinske skupščine, sodelujemo na proslavah, izmenjamo si voščila z najlepšimi željami za uspešno delo – in to je tudi vse.«

»Kaj bi morali po vašem mnenju storiti, da bi okrepili sodelovanje?«

»Sodelovati bi morali na gospodarskem, kulturnem in športnem področju. Vaše in naše delovne organizacije bi prav gotovo našle dovolj stičnih točk za uveljavljanje vzajemnih interesov. V našem kraju bi toplo pozdravili to ali ono kulturno skupino iz Ljubljane, pa tudi športniki bi se lahko pomerili v raznih prijateljskih srečanjih. Kot smo že uvodoma povedali, pa bi morali imeti za to skupen program in skupaj bedeti nad njegovim izpolnjevanjem.«

Predsednik izvršnega sveta je povsem potrdil tako razmišljanje. Kaže, da so v Delnicah pripravljene na širše sodelovanje. Prav zaradi tega smo v Ljubljani povprašali predsednika izvršnega sveta občine Center, kaj meni o tem, kar so nam povedali v Delnicah.

Predsednik izvršnega sveta skupščine občine Ljubljana Center Milan Slemnik se je povsem strinjal z ugotovitvijo tovarišev iz Delnic.

»Njihova želja je tudi naša želja,« je dejal Milan Slemnik. »Sodelovanje želimo razširiti tudi na druge dejavnosti. Možnosti so, oboji pa se moramo potruditi, da izdelamo skupnen program.«

»Ali so možnosti, da bi sprejeli program čimprej?«

»So. Zdaj si prizadevamo poiskati vse tiste oblike, ki bi dale našemu sodelovanju konkretno vsebino. Sodelujemo pa lahko tako na gospodarskem področju kot na področju družbenih dejavnosti. Močna lesna industrija iz Delnic ima že nekaj oblik sodelovanja s Slovenijalesom. To sicer ne zadeva neposredno občino Center, vendar pa lahko takšno delovanje samo pospešimo. Sodelujemo lahko tudi na področju preskrbe. Čeprav so zmogljivosti v Delnicah na tem področju še zelo skromne, so toliko večje možnosti. S skupnimi vlaganji bi lahko marsikaj storili za preskrbo Ljubljane.«

Milan Slemnik je posebej poudaril – tako kot tovariši v Delnicah – da je za uspešno sodelovanje potreben konkreten program. »Zadeve še nismo dorekli,« je dejal. »Začetek našega sodelovanja je bil uspešen in zdaj moramo nadaljevati. Od prijateljskih srečanj – ki pa so tudi zelo koristna za krepitev bratstva in enotnosti ne le med dvema občinama, ampak tudi med dvema narodoma – moramo preiti na konkretne oblike sodelovanja. Prizadevali si bomo, da bi še letos izdelali program tega sodelovanja in ga začeli tudi uresničevati.«

Osebna izkaznica občine Delnice

Občina Delnice leži južno od Kočevja, samo mesto Delnice pa je oddaljeno od Kočevja 43 km. Njena severna meja se sklada s slovensko-hrvaško mejo ob reki Kolpi. Skozi Delnice potekata dve pomembni cesti: Ljubljana–Kočevje–Reka in Zagreb–Karlovac–Reka (tako imenovana Lulzijana). Skozi Delnice teče tudi glavna železniška proga Zagreb–Reka.

Občina meri 713 kvadratnih kilometrov. V njej je 154 naselij, ki so združena v 13 krajevnih skupnosti. Skupaj imajo 6430 gospodinjstev in 6396 stanovanj.

Na območju občine živi (po podatkih iz zadnjega štetja) 18.809 prebivalcev. V rednem delovnem razmerju so 7104 prebivalci, medtem ko je 3500 upoko-jencev. V družbenem sektorju združuje delo 6880 delavcev, od tega v gospodarstvu 6252, v negospodarstvu pa 628. V zasebnem sektorju dela 224 ljudi.

Družbeni proizvod občine znaša 1880 milijonov dinarjev; od tega prispeva družbeni sektor 92,6% ali 1741 milijonov, zasebni pa le 7,4% ali 139 milijonov dinarjev. Največji delež v strukturi družbenega proizvoda imata industrija (50,9%) in gozdarstvo (14,4%). To je tudi razumljivo, saj obsega kar 70% površine občine gozd, industrija pa je pretežno lesna. Kar 18% je trgovine, drugih dejavnosti pa je znatno manj.

Delnice smo obiskali poleti. Bilo je toplo; sicer pa so tu poletja kratka. Za ta kraj so značilne dolge zime z obilico snega.